

Tienpuntenplan
Samen werken tegen armoede!

Tienpuntenplan, Samen Werken tegen Armoede (1)

Augustus tot november 2020

INHOUD

Samenvatting	3
1 Inleiding	6
2 Algemene (landelijke en regionale) ontwikkelingen	7
2.1 Definitie Armoede	7
2.2 Huidige armoedecijfers	8
2.3 Overheid verwacht groei armoede en schuldenproblematiek door COVID19	9
2.4 Ervaringen van de doelgroep	10
2.5 Inspirerende voorbeelden: het Armoedepact Westerkwartier	13
2.6 Aansluiten bij/samenwerken met landelijke en regionale organisaties op gebied v. thema's	14
2.7 Tienpuntenplan: Van tien punten naar drie thema's	15
3 Meedenkpanel: Vrijwilligers Voedselbank denken mee met Tienpuntenplan	16
3.1 Response	16
3.2 Eens met armoede-definitie	16
3.3 Mate van aandacht voor mensen in Armoede	16
3.4 Individuele ervaringen met mensen die in Armoede leven	17
3.5 Keuze thema's van het Tienpuntenplan	17
4 Meedenkpanel: Klanten Voedselbank denken mee met Tienpuntenplan	18
4.1 Response	18
4.2 Tevredenheid met Voedselbank	18
4.3 Mogelijkheden om in Groningen hulp te krijgen	19
4.4 Thema: Schuldhelpverlening	20
4.5 Thema: Kinderen in armoede	21
4.6 Thema: Verbinding	22
4,7 Stadgers Hand in Hand	23
4.8 Persoonlijke idee, suggestie of vraag	24
4.9 Tips	25

SAMENVATTING

Vanuit het Tienpuntenplan “We verlichten de Armoede”, is in de zomer van 2020 een doorstart gemaakt met het Tienpuntenplan. De doelstelling is om het Tienpuntenplan door samenwerking breder onder de aandacht te brengen. Hiervoor is de subtitel aangepast in “Samen werken tegen Armoede”. Dit rapport behandelt middels drie hoofdstukken de vorderingen van de werkgroep in de maanden augustus t/m november 2020. Hier volgt een korte samenvatting:

H2. Algemene (landelijke en regionale) ontwikkelingen

Er zijn verschillende definities en benaderingen van armoede. Als werkgroep sluiten we ons aan bij de achtergronden en definities van het Sociaal Cultureel Planbureau. Mensen zijn arm wanneer ze gedurende langere tijd niet de middelen hebben voor de goederen en voorzieningen die in hun samenleving als minimaal noodzakelijk gelden. De Armoedegrens ligt in 2018 (CBS) netto per maand voor een laag inkomen: 1060 euro (alleenstaande), 1600 euro (eenoudergezin met twee minderjarige kinderen), 1460 euro (een paar) en 2000 euro (een paar met twee minderjarige kinderen).

Huidige Armoedecijfers en ontwikkeling

Het CBS geeft aan dat er in 2018 in Nederland ongeveer 8 procent van de huishoudens onder de lage-inkomensgrens leefde, vergelijkbaar aan de jaren ervoor. In Groningen leven relatief veel huishoudens onder de lage inkomensgrens (14%). Eenoudergezinnen, zelfstandigen, bijstandsontvangers en niet-westerse migranten lopen een bovengemiddeld risico op armoede. De armoedecijfers lijken in de afgelopen jaren redelijk stabiel (tot Corona), maar eerlijkheid gebiedt dat er ook wel verschillende methoden worden gebruikt. Deloitte en Schuldenlab verwacht dat zonder gerichte maatregelen in de komende jaren de armoede zal groeien als gevolg van de economische gevolgen van het Coronavirus.

Ervaringen van de doelgroep

Het Sociaal Planbureau Groningen heeft Groningers met een laag inkomen aan het woord gelaten met als doel om inzicht te krijgen hoe het is om met een laag inkomen of met problematische schulden te leven. De mensen met een laag inkomen hebben een top 8 aan knelpunten gegeven en geven ook aan hoe voor hun een ideale dienstverleningsproces eruit ziet.

Tabel S2a: Top 8 aan knelpunten bij Armoede

1. Levensonderhoud en vaste lasten
2. Medische kosten
3. Geen leuke dingen kunnen doen
4. Zorgen, schaamte of stress
5. Schulden en schuldeisers
6. Niet kunnen meedoen, isolement
7. Gebrek aan (goede) hulp
8. Geen geld voor viering van bijzondere dagen

Bron: Sociaal Planbureau Groningen

Tabel S2b: Het ideale dienstverleningsproces (door ervaringsdesk.)

➤ Er wordt ingespeeld op de persoonlijke situatie en wensen van klanten; regelgeving wordt creatief en soepel toegepast;
➤ Klanten hebben (per organisatie) een vaste contactpersoon;
➤ Klanten worden vriendelijk en met open vizier tegemoet getreden;
➤ Klanten worden zorgvuldig geïnformeerd, ook over mogelijkheden bij andere organisaties.
➤ Financiële problemen zijn zodanig opgelost dat er rust in het leven is;
➤ Er is toekomstperspectief: (onderweg naar) betaald werk, echt uit de schulden en armoede.

Congres Alliantie van Kracht: Aan de slag met Armoede

De RUG heeft een onderzoek gehouden naar intergenerationele armoede. Ze constateren dat elke gezin en elk huishouden anders is, met een verschillende beleving en een andere ondersteuningsbehoefte. In het komend jaar richt Alliantie van kracht zich op de volgende thema's:

1. Vroegsignalering en preventie	<ul style="list-style-type: none"> Beter werken op persoonsniveau, bejegening, benadering Minder ingewikkeld en begrijpelijker maken van regels en taalgebruik Nadenken over keurmerk dienstverlening (waar kan je het best terecht)
2. Ervaringsdeskundigheid	<ul style="list-style-type: none"> Ervaringsdeskundige hebben vaak een laagdrempeliger woordkeus en taal. We hebben zowel Hbo-ers als ervaringsdeskundigen nodig. Het is allemaal lastig, we zullen het samen moeten doen
3. Wet en regelgeving	<ul style="list-style-type: none"> Krijgen we allemaal evenveel kansen, wie wil de verantwoordelijkheid nemen om sommige wetten en regels te veranderen! Dit betekent samenwerking, elkaar op de hoogte houden en aanpakken!

Inspirerende voorbeelden: het armoedepact Westerkwartier

Ook zoekt het Tienpuntenplan continu naar inspirerende voorbeelden om Armoede te verlichten. Zo kent de gemeente Westerkwartier het Armoedepact met de missie: Iedereen hoort erbij en iedereen moet mee kunnen doen. Er wordt uitgegaan dat mensen die sociale contacten hebben, zich over het algemeen gelukkiger voelen. Het Armoedepact bestaat uit de gemeente, maar ook zetten veel organisaties en verenigingen in het Westerkwartier zich in voor inwoners met een laag inkomen. .

Aansluiten bij/samenwerken met landelijke en regionale organisaties op gebied v/d thema's

Aan het eind van hoofdstuk 2 komen veel instanties langs die cijfers en achtergronden verzamelen over Armoede. Het hoofdstuk laat zien hoe belangrijk kennisdeling en samenwerking is, waarbij enkele grotere organisaties worden aangestipt: Schuldenlab, NVVK, Divosa, de Kinderombudsman, Kinder Alliantie en Alliantie van Kracht, CMO Stamm en de Moedige Dialoog. Ook andere organisaties worden benoemd.

Tienpuntenplan: Van tien punten naar drie thema's

In de komende jaren willen we het Tienpuntenplan clusteren tot een algemeen bewustzijn en 3 thema's. Het Tienpuntenplan zal van de drie thema's (Schuldhelpverlening, Kinderen in Armoede en Verbinding thema-rapporten, plannen en acties maken, waarbij we de kennis van alle besproken instanties en organisaties zullen benutten en waar mogelijk met ze zullen samenwerken.

H3. Meedenkpanel: vrijwilligers denken mee

Om draagvlak te krijgen hebben 20 van de 81 vrijwilligers van de Voedselbank meegedacht over een aantal onderwerpen. Ruim driekwart van de meedenkende vrijwilligers kan zich vinden in deze omschrijving van Armoede. Wel ziet een aantal graag het sociale isolement aan de definitie toegevoegd worden. De meeste panelleden twijfelen of in Groningen voldoende aandacht is voor mensen die in armoede leven. Er worden verschillende verbetertips genoemd.

Tabel S3: Vindt u dat er in Groningen voldoende aandacht is voor mensen die in armoede leven? incl. enkele verbetertips

Ja	20%	<ol style="list-style-type: none"> 1. Laten we het goede niet vergeten! 2. Meer aandacht voor het individu 3. Meer bekendheid aan organisaties 4. Meer aandacht voor participatie 5. Systeemaanpassing nodig 6. In gesprek gaan en blijven, dat mensen worden gezien en er naar hen geluisterd wordt 7. Dat hulp snel, passend en adequaat is 8. Ook kleine beetjes aandacht helpen
Deels	53%	
Nee	27%	
	100%	

H4. Meedenkpanel: klanten Voedselbank denken mee

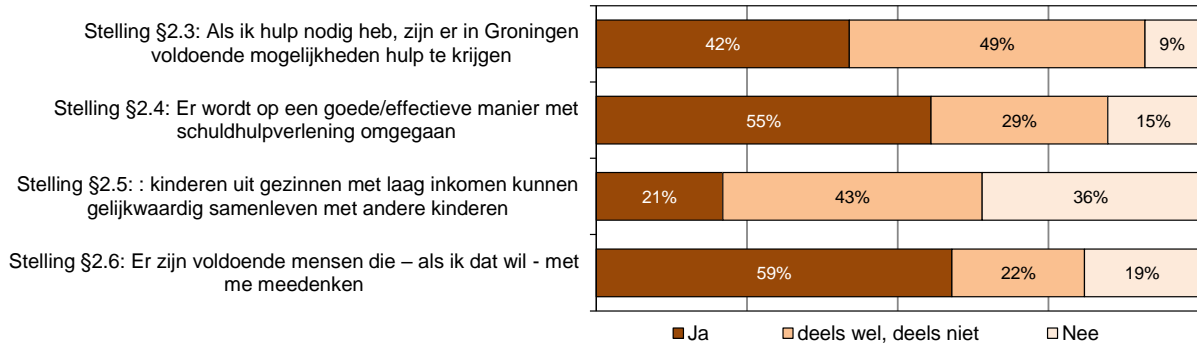
Om draagvlak te krijgen hebben ook 94 klanten van de Voedselbank mee gedacht over de Voedselbank en het Tienpuntenplan. Driekwart van de klanten geeft aan (meestal) tevreden te zijn met een Voedselbank, een kwart soms wel of soms niet. Niemand is (geheel) ontevreden.

Tabel S4a: Wat gaat goed bij de Voedselbank en wat kan beter

Wat gaat goed	Wat kan beter
<ol style="list-style-type: none"> 1. Gaat goed zo, prima, tevreden, dankbaar (25x) 2. Vrijwilligers (vriendelijk, praten met je) (18x) 3. Gehele organisatie, goed geregeld (14x) 4. Goede omgang met corona, passende regels (13x) 5. Dat de Voedselbank er is, dat je producten krijgt (12x) 6. Dat afhaalmoment bepaald is (eigen tijdstip) (11x) 7. Behulpzaam, meedenkend (10x) 8. Begrip: Snap dat het lastig is dat Voedselbanken in deze tijd minder producten krijgen (8x) 9. Variatie in aanbod (groente, brood, vlees) (7x) 10. Snelheid, weinig wachttijden bij uitgifte (5x) 11. Ze gaan met je om als mens, niet met de armoede (4x) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jammer niet altijd rekening met voorkeuren/allergieën, beter afstemmen met persoonlijke wensen (8x) 2. Verdelen producten per type huishouden kan beter (7x) 3. Al een tijdje geen/weinig vlees (6x) 4. Hoop dat we snel weer uit mogen zoeken in winkel (6x) 5. Soms verse producten niet meer goed, over datum (5x) 6. Hoop op meer variatie (5x) 7. (Laatste tijd) te weinig aanbod (4x) 8. Te veel brood in tas (moet soms wat weggoeien (4x) 9. Beter kijken naar type huishouden met inpakken (4x) 10. Pasje: Melden dat pasje bijna is verlopen. Het verlengen van pas loopt nog wel eens langs elkaar heen. Fijn als je een pas zou kunnen krijgen voor onbepaalde tijd (3x)

Voor mensen met een laag inkomen is het vaak lastig om financieel rond te komen. Aan de respondenten zijn vier stellingen voorgelegd met de vraag of ze eens dan wel oneens zijn met de stelling. Klanten van de Voedselbank twifelen het meest over het feit of kinderen uit gezinnen met een laag inkomen gelijkwaardig kunnen samenleven met andere kinderen.

Grafiek S4b: Vier stellingen over hulp en thema's Tienpuntenplan

De respondenten konden – als ze dat wilden – hun antwoord toelichten. Ook hier worden complimenten en verbetertips gegeven.

Tabel S4c: Kunt uw antwoorden over de stellingen toelichten?

	Positief	Verbetertips
Algemene hulp in Groningen voor mensen met Armoede	<ol style="list-style-type: none"> 1. Goed in Groningen, instanties helpen (13x) 2. Blij met hulp Wij-team, behulpzaam (9x) 3. Blij/tevreden met hulp van GKB (5x) 4. Goede dienstverlening, krijgt goede hulp (5x) 5. Positief over vele instanties Zeecontainer, Voedselbank, Stadgers Hand in Hand, Kopland, Quiet, Humanitas 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je wordt van kastje naar de muur gestuurd (7x) 2. Lange wachttijden voordat je geholpen wordt (4x) 3. Moeilijk vinden goede gemeentelijke loket (4x) 4. Te weinig informatievoorziening (3x) 5. Te (veel) bureaucratie, papieren, regels (3x) 6. Weinig empathische communicatie (3x) 7. Uitkering is te laag, niet rond van uitkering (3x) 8. Schaamte, het steeds moeten vragen om hulp (3x)
Schuldhulpverlening	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mensen denken/helpen mee, begripvol (10x) 2. Traject loopt goed (8x) 3. Eerlijke behandeling (4x) 4. Goede ervaringen met GKB (4x) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lange wachttijd voor dat je geholpen wordt (als je eenmaal geholpen wordt, gaat het vaak beter) (7x) 2. Schuldsanering duurt jaren, vaak het gevoel dat het niet opschiet (5x)
Kinderen in Armoede	<ol style="list-style-type: none"> 1. Leuke activiteiten, zaken: speelgoed voor Sint, extra's voor vakantie, verjaardagdozen (6x) 2. Stichting Leergeld, toegang tot Leergeld (4x) 3. Groningen heeft goede minimaregelingen, er wordt veel gedaan voor kinderen (3x) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fietsenplan is gestopt, kansen op nieuwe fiets (4x) 2. Graag hoger kinderbudget of stijging uitkering (ook als ze 18+ zijn, anders valt alles weg) (4x) 3. Neergekeken op kinderen die weinig hebben (4x) 4. Qua duurdere merken horen ze er niet bij (3x)
"Samenwerken /verbinden	<ol style="list-style-type: none"> 1. Familie, vrienden, partner (11x) 2. Goed netwerk, sociaal leven, voldoende sociale contacten (9x) 3. Ik kan goed alleen zijn (3x) 4. Wij-team (contact is onvervangbaar) (4x) 5. Maatschappelijk werk (3x) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Door schaamte, wil ik niemand belasten (5x) 2. Niet veel contact, zeker niet door corona (3x) 3. Beperkt netwerk, weinig contacten (2x) 4. Weinig kennis bij wij-team (2x)

De Voedselbank kent sinds enkele jaren het project Stadgers Hand in Hand. Een project waarbij Stadgers die hulp kunnen gebruiken, worden gecoacht door andere Stadgers met als doel dat ze het leven weer oppakken. De meerderheid van de klanten is niet bekend met het project Stadgers Hand in Hand. Twee op de tien respondenten heeft behoefte aan iemand die in vertrouwen af en toe met hen mee denkt met het oplossen van de problemen die op hun pad komen. Een deel heeft deze overigens al. Drie op de tien respondenten heeft mogelijk interesse.

Met het Tienpuntenplan hoopt de Voedselbank mensen te helpen met tips. Circa 15 klanten geven een idee, suggestie of persoonlijke vraag. De respondenten die aangeven persoonlijk antwoorden te willen hebben, hebben antwoord gekregen.

1. INLEIDING

Achtergrond

Vanuit het Tienpuntenplan “we verlichten de Armoede”, is in de zomer van 2020 een doorstart gemaakt met het Tienpuntenplan. De doelstelling is om het Tienpuntenplan door samenwerking breder onder de aandacht te brengen.

In de komende jaren is de missie van het Tienpuntenplan, Samen Werken tegen Armoede:

- Luisteren en meedenken met de mensen zelf
- Duidelijkheid en transparantie
- Samenwerking en verbinding
- Uitleg geven aan gemeentelijke en landelijke overheid

Verantwoording

Onderliggend schrijven verantwoordt de werkzaamheden dit we in de afgelopen maanden hebben uitgevoerd¹. Er wordt gewerkt vanuit de volgende gedachte: *Als we open staan voor individuele mensen en situaties, luisteren naar hun vragen, complimenten en verbetertips en deze spiegelen aan de aanwezige kennis en het hulpaanbod, is de kans het grootst dat er maatwerk-oplossingen geleverd worden.*

In de eerste vier maanden hebben we:

- Vooruitgang geboekt op de website
- Toestemming gekregen van het bestuur om verder uit te bouwen
- Ons aangesloten bij drie (landelijke en regionale) kenniskringen
- Via het panel met 100 klanten en vrijwilligers gesproken
- Twee nieuwe vrijwilligers hebben zich bij het Tienpuntenplan aangesloten

Inhoud rapportage

Dit rapport behandelt middels drie hoofdstukken vrij chronologisch de vorderingen in maanden augustus t/m november 2020.

- Hoofdstuk 2: Algemene (landelijke en regionale) ontwikkelingen
- Hoofdstuk 3: Vrijwilligers Voedselbank denken mee
- Hoofdstuk 4: Klanten Voedselbank denken mee

---

¹ Er is een vergelijkbaar rapport beschikbaar van de voorbereiding, het ontstaan van de naam, het logo, de website en de doelstellingen

2. ALGEMENE (LANDELIJKE EN REGIONALE) ONTWIKKELINGEN

Dit hoofdstuk geeft in het kort een beeld van een aantal zaken rond Armoede. Aan de orde komen de definitie, de armoedegrens, cijfers en ontwikkelingen, reacties ervaringsdeskundigen, inspirerende voorbeelden, de gekozen thema's Tienpuntenplan en een overzicht van betrokken organisaties.

2.1 Definitie Armoede

Er zijn verschillende definities en benaderingen van armoede. Als werkgroep sluiten we ons aan bij de achtergronden en definities van het Sociaal Cultureel Planbureau. De theoretische benadering v/d definitie (tabel 2.1a) is leerzaam.

Sociaal en Cultureel Planbureau

Definitie: *Mensen zijn arm wanneer ze gedurende langere tijd niet de middelen hebben voor de goederen en voorzieningen die in hun samenleving als minimaal noodzakelijk gelden. Bij noodzakelijke goederen en voorzieningen wordt gedacht aan: (Gezond) voedsel, acceptabele huisvesting, toegang tot gezondheidszorg etc.*

Tabel 2.1a: Theoretische benaderingen van Armoede (bewerkt vanuit SCP-rapport)²

Absoluut of relatief	<ul style="list-style-type: none"> • Absolute benadering: er wordt gekeken naar de eigen situatie van mensen, dus iemand's eigen inkomen. Er wordt geen vergelijking gemaakt met het inkomen van andere groepen in de bevolking. • Relatieve benadering: hier vindt de vergelijking wel plaats, bijv. mensen zijn arm als ze minder hebben dan bijv. 'de doorsneeburger' (iemand met een midden-inkomen van de nationale inkomensverdeling).
Objectief of subjectief	<ul style="list-style-type: none"> • De objectieve armoedegrens is gebaseerd op standaardbedragen gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek en adviezen van deskundigen • Subjectieve grens is om aan mensen te vragen wat zij het minimum vinden om van rond te komen.
Beschikbare middelen of feitelijke consumptie	<ul style="list-style-type: none"> • Volgens de SCP-definitie is iemand arm als hij met zijn inkomen de minimaal noodzakelijke goederen en voorzieningen niet kan bekostigen. • De alternatieve benadering kijkt juist wel naar de feitelijke bestedingen van een persoon: heeft hij de goederen en voorzieningen werkelijk in zijn bezit?

Armoedegrens³

De netto bedragen per maand voor een laag inkomen in 2018 (CBS): 1060 euro (alleenstaande), 1600 euro (eenoudergezin met twee minderjarige kinderen), 1460 euro (een paar) en 2000 euro (een paar met twee minderjarige kinderen). In onderstaande tabel maakt het Nibud het budget van iemand die leeft op de armoedegrens enigszins inzichtelijk.

Nationaal Instituut voor Budgetvoorzichting

Tabel 2.1b: Referentiebudgetten voor een alleenwonende, 2017 (maandbedragen in euro's)

Minimaal noodzakelijke kosten		additioneel pakket sociale participatie en ontspanning	
Huur	443	contributies en abonnementen	18,5
Gas	60	bezoek ontvangen	19,5
Elektriciteit	20	op bezoek gaan	5,5
Water	9	vakantie/uitgaan	39
telefoon, televisie en internet	54	Vervoer	13,5
verzekeringen ⁴	45	totaal sociale participatie	96
contributies en abonnementen	2		
Vervoer	14		
kleding en schoenen	56		
Inventaris	74		
onderhoud huis en tuin	24		
Voeding	201		
was- en schoonmaakartikelen	6		
persoonlijke verzorging	21		
Diversen	10		
totaal minimaal noodzakelijke kosten	1039		

² <https://digitaal.scp.nl/armoedeinkaat2019/theoretische-benaderingen-van-armoede/>

³ In de praktijk werkt SCP met twee referentiebudgetten: het ene budget is strikter dan het andere. De budgetten geven aan hoeveel geld een alleenstaande nodig heeft voor onvermijdelijke of zeer wenselijke uitgaven.

➤ Het strikte **basisbehoeftenbudget** (van € 1.039 per maand) omvat de minimale uitgaven van een zelfstandig huishouden aan onvermijdbare, basale zaken als voedsel, kleding en wonen. Ook uitgaven aan moeilijk te vermijden posten, zoals verzekeringen en persoonlijke verzorging, zijn meegeteld.

➤ Het **niet-veel-maar-toereikend budget** is iets ruimer. Dat budget houdt ook rekening met de minimale kosten van ontspanning en sociale participatie. Denk aan het lidmaatschap van een sport- of hobbyclub of een jaarlijkse korte vakantie. Het niet-veel-maar-toereikend budget is nog steeds bescheiden. Luxegoederen, zoals een auto, ontbreken. Voor het niet-veel-maar toereikend budget is dat € 1.139.

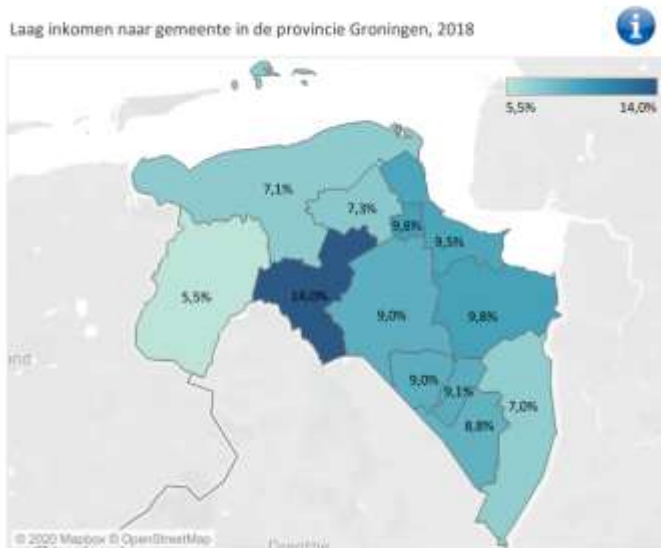
2.2 Huidige Armoedecijfers

Het CBS meldde in 2019 dat in 2018 in Nederland 7,9 procent van de huishoudens onder de lage-inkomensgrens leefde, vergelijkbaar aan de jaren ervoor. Armoede vindt vaker plaats in de grotere steden zoals als Rotterdam, Den Haag, Amsterdam, Groningen, Vlaardingen, Schiedam, Groningen, Leiden en Enschede .

In Groningen komt armoede relatief vaak voor. Zo leven in de gemeente Groningen zelfs 14% van de huishoudens⁵ onder de lage inkomensgrens⁶. Ook in gemeenten als Delfzijl, Appingedam, Pekela komt armoede veel voor.

Afbeelding 2.2a : % huishoudens met een laaginkomen per gemeente in Groningen (bron: CBS, 2018)

Ontwikkeling armoedesituatie in Nederland

De armoedecijfers lijkt in de afgelopen jaren redelijk stabiel (tot Corona), maar eerlijkheid gebiedt dat als uitgegaan wordt van de oude rekenmethodes van het SCP de armoede de laatste jaren zou zijn toegenomen, doordat de afschrijving van woningen in het nieuwe model niet zijn meegenomen.

Landelijk lopen kinderen, zelfstandigen, bijstandsontvangers en niet-westerse migranten een bovengemiddeld risico op armoede. In Rotterdam was in 2017 één op de zes **minderjarige kinderen** arm (16,7%). Uitgaand van de huidige cijfers geldt:

Tabel 2.2b : Groepen die oververtegenwoordigd zijn in de groep mensen die onder Armoedegrens leven (bron: SCO, bewerkt)

- 1. Eenoudergezinnen (m.n. moeders), alleenstaanden tot 65 jaar, migranten en bijstandsgerechtigden zijn vaker dan gemiddeld arm**
 Volwassen leden van eenoudergezinnen en alleenstaanden jonger dan de AOW-leeftijd lopen het meeste risico op armoede. Van deze mensen had ongeveer 13% in 2017 een besteedbaar huishoudensinkomen onder het niet-veel-maar-toereikend criterium. Binnen deze groep zijn eenoudergezinnen met moeders, bijstandontvangers en eenoudergezinnen met veel kinderen nog weer kwetsbaarder, maar andere groepen mogen niet worden vergeten. Ook onder werkenden en pensioengerechtigden heerst armoede. Van alle volwassen migranten in Nederland was 12% arm, terwijl van alle autochtone Nederlanders slechts 3% arm was. Niet-westerse migranten zijn vaker arm dan westerse (15% versus 8%). Migranten uit vluchtelingenlanden zijn het vaakst arm. Ook lopen zelfstandigen meer risico op armoede dan werkenden.
- 2. Overheidsbeleid: Kinderen in Armoede dienst speerpunt te zijn**
 Speerpunt van het overheidsbeleid: verbetering van de maatschappelijke participatie en kansengelijkheid van kinderen die in armoede opgroeien. Sinds januari 2017 ontvangen de gemeenten hiervoor jaarlijks 85 miljoen euro extra. Het is de bedoeling dat zij dit geld gebruiken voor voorzieningen die direct ten goede komen aan kinderen in armoede (TK 2018-2019).
- 3. Doorsneetekort per arm huishouden in 2017 iets meer dan € 3.000 per jaar**

⁴ De ziektekostenpremie is geen onderdeel van de post 'verzekeringen'. Deze kosten trekken we – net als de overige ziektekosten – van het inkomen af.

⁵ studentenhuishoudens en bewoners van instellingen, inrichtingen en tehuzen worden door het CBS buiten beschouwing worden gelaten

⁶ Binnenkort worden cijfers met de 2019 cijfers geactualiseerd. Nu staat Groningen al op 15,4% volgens CBS.

2.3 Overheid verwacht groei armoede en schuldenproblematiek door COVID19

Deloitte en Schuldenlab presenteren in juni 2020 een onderzoeksrapport met als doel: Onderzoek en oplossingsrichtingen voor een gezamenlijk actieplan. Ze beginnen met de zin: een miljoen Nederlanders ervaart dagelijks de harde realiteit. Ze kampen met problematische schulden en liggen daar vaak wakker van.

Zonder gerichte maatregelen zal deze groep groeien als gevolg van de economische gevolgen van het Coronavirus. Verschillende resultaten uit het rapport laten zien hoe de noodzaak wordt ingezien. We noemen er enkele:

Knelpunten	Uitdagingen	Oplossingsrichtingen
<ul style="list-style-type: none"> ➤ <u>Schuldhelpverlening bereikt veel mensen niet</u> <ul style="list-style-type: none"> • 70% van de huishoudens met betaal- of schuldenproblematiek zijn “onzichtbaar” • Mensen melden zich pas na jaren • Een schuldregeling is lastiger te organiseren voor flexwerkers en ZZP-ers ➤ <u>Tijd en stress tot besluit schuldenregeling groot</u> <ul style="list-style-type: none"> • Hulpverlening focust vaak op gedragsverandering in plaats van reduceren schuld • Het voorbereidingstraject tot besluit kan lang duren, en verschilt per gemeente ➤ <u>Tijd en stress tot verklaring “schuldenvrij” groot</u> <ul style="list-style-type: none"> • Slechts 1/3 van de schuldhulpaanvragen leidt tot een schuldregeling • In het geval van schuldregeling duurt het vaak 36 maanden voordat iemand “schuldenvrij” is 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hoe zorgen we dat mensen niet door COVID-19 van een (tijdelijke) disbalans afglijden naar schuldenproblematiek ➤ Hoe zorgen we dat mensen met problematische schulden snel van hun schuldenproblematiek worden afgeholpen? 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tijdig bereiken door vroegsignalering, mobilatie en bewegwijzering ➤ Snellere ondersteuning nieuwe groepen door overbruggingskrediet, voorzieningen, betaalregelingen en kwijtschelding ➤ Snellere besluitvorming door digitaal werken, collectief schuldregelen en versimpelen criteria ➤ Sneller zorgvrij door beter inzicht in effectiviteit interventies, meer sanering, kortere sanering en vroeg opkopen van schuld

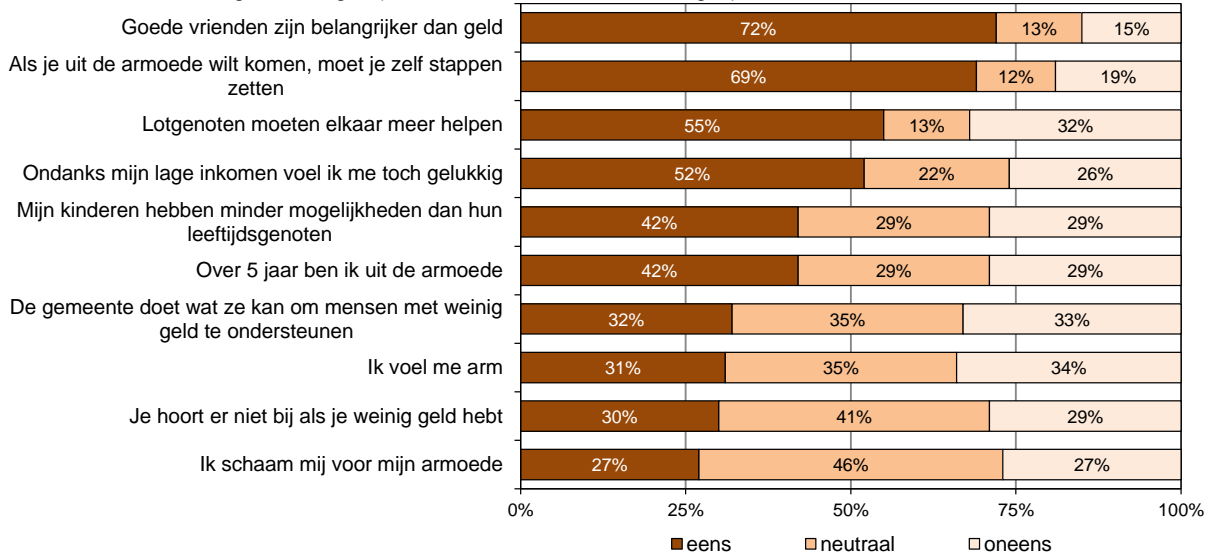
Bewerkt uit rapport: COVID19 en schuldenproblematiek in Nederland

2.4 Ervaringen van de doelgroep

Het Sociaal Planbureau Groningen heeft, in groepssessies, 105 Groningers (en een enkel Drent) met een laag inkomen aan het woord met als doel om inzicht te krijgen hoe het is om met een laag inkomen of met problematische schulden te leven.

Grafiek 2.4a : Beoordeling 10 stellingen (Bron: Sociaal Planbureau Groningen)

Knelpunten

In de sessies met de 105 respondenten met een laag inkomen is een top 8 gemaakt van knelpunten:

Tabel 2.4b: Top 8 aan knelpunten bij Armoede

1. Levensonderhoud en vaste lasten
2. Medische kosten
3. Geen leuke dingen kunnen doen
4. Zorgen, schaamte of stress
5. Schulden en schuldeisers.
6. Niet kunnen meedoen, isolement
7. Gebrek aan (goede) hulp
8. Geen geld voor viering van bijzondere dagen

Bron: Sociaal Planbureau Groningen

Hulp vragen kan soms helpen, soms niet

In de sessies met de 105 respondenten met een laag inkomen is een top 9 gemaakt welke oplossingen de mensen zelf hebben gevonden om hun situatie te verbeteren.

Tabel 2.4c: Top 9: zelf gevonden oplossingen om situatie te verbeteren

1. Hulp vragen, hulpverlening inschakelen.
2. Werk, geld verdienen.
3. Bezuinigen op uitgaven.
4. Aanbiedingen benutten.
5. Vrijwilligerswerk.
6. Aflleiding zoeken.
7. Beroep op eigen netwerk.
8. Gebruik maken van regelingen en voorzieningen.
9. Eigen houding veranderen.

Bron: Sociaal Planbureau Groningen

Hulp vragen kan soms helpen, soms niet

In een volgend onderzoek sprak het Sociaal Planbureau Groningen en het trendbureau Drenthe met 50 respondenten met een laag inkomen over het dienstverleningsproces, hoe zou het eruit moeten zien en wat zijn huidige drempels. De resultaten zijn door het SPG aan vijf instanties voorgelegd en er was erkenning en herkenning van de onderzoeksresultaten.

Tabel 4d: Het dienstverleningsproces volgens de onderzoeksdeelnemers en wat vijf instanties in de spiegel zien

Het ideale proces zou zijn:

- Er wordt ingespeeld op de persoonlijke situatie en wensen van klanten; regelgeving wordt creatief en soepel toegepast;
- Klanten hebben (per organisatie) een vaste contactpersoon;
- Klanten worden vriendelijk en met open vizier (zonder vooroordelen) tegemoet getreden;
- Klanten worden zorgvuldig geïnformeerd, ook over mogelijkheden bij andere organisaties.

Resultaat

- financiële problemen zijn zodanig opgelost dat er rust in het leven is;
- er is toekomstperspectief: (onderweg naar) betaald werk, echt uit de schulden en armoede.

Huidige drempels

- Er gaat veel goed in de dienstverlening, maar er gaat ook veel mis. Wat mis gaat kan hard aankomen en problemen verergeren!
- 'Instanties werken onderling niet samen. Vaak informeren ze hun klanten niet over hulpaanbod van andere instanties.'
- De dienstverlening van UWV, sociale diensten en Belastingdienst is voor relatief veel klanten teleurstellend. Over vrijwilligersorganisaties, zorg-, welzijns- en onderwijsinstellingen wordt overwegend positief geoordeeld. Tussenin: kredietbanken en bewindvoerders

Wat vijf instanties in de spiegel zien

- Herkenning, vooral voor: * wisselende contactpersonen * onvoldoende maatwerk * soms onplezierige bejegening * verwachtingen onvoldoende afgestemd * tekortschieten preventie
- 'We werken eraan, maar dat kost tijd.'
- Verandering niet altijd mogelijk of haalbaar: * wettelijke kaders * financieel-organisatorische prio's * kwaliteiten en keuzevrijheid van medewerkers

Bron: Sociaal Planbureau Groningen

Aanknopingspunten voor verbetering

SPG concludeert: dienstverlening voor mensen in armoede en schulden kan effectiever. Uit bijna alle reacties op het onderzoek blijkt dat er brede herkenning en steun is voor de in het onderzoek benoemde verbeterpunten. Het spg geeft de volgende aanknopingspunten voor verbetering.

Tabel 4e: Aanknopingspunten voor verbetering

1. Zet zwaarder in op verbetering toekomstperspectief.

- Na 'meer nadruk op toekomstperspectief', 'investeren in de relatie met de klant' en 'voorkomen van (ergere) problemen' is 'geen versnipperd aanbod meer'. De onderzoekers denken dat er nog een schepje bovenop kan, en dat één toekomstgericht dienstverleningsplan per huishouden ideaal zou zijn

2. Denk meer vanuit de cliënt; stop de versnippering in het dienstverleningsaanbod.

- Heel wat organisaties bieden dienstverlening voor mensen in armoede of schulden. Vaak helpt de dienstverlening haar klanten vooruit, maar niet zelden brengt ze frustratie of zelfs nieuwe problemen mee.

3. Investeer meer in de (vertrouwens)relatie met de cliënt

- "Als vertrouwen ontbreekt, zal de cliënt minder geneigd zijn te vertellen wat hem bezighoudt, niet echt openstaan voor adviezen van de dienstverlener en mogelijk zelfs verplichtingen proberen te ontduiken."
- Een ervaringsdeskundige verwoordt het zo: "Zonder geld kun je niet de keuzes maken die je zou willen maken en die bij je passen. Je bent aan allerlei extra regels en voorwaarden gebonden. Dat is op zichzelf al vernederend. Maar het wordt nog veel erger als instanties je niet als mens zien en met sancties dreigen als je niet doet wat zij goed vinden voor jou

4. Zet nog meer in op preventie

- Een wethouder noemt het belang van 'de juiste toon' in de communicatie met mensen in armoede en schulden. Volgens hem hebben vooral mensen die diep in de problemen zitten vaak moeite met de manier waarop consulenten of schulddienstverleners hen tegemoet treden. Snel inspelen op betalingsachterstanden en een gemakkelijk vindbare plek bieden waar inwoners met financiële vragen of problemen zonder afspraak terecht kunnen.

Bron: Sociaal Planbureau Groningen

Congres Alliantie van Kracht: Aan de slag met Armoede

Half oktober vond er een digitaal congres plaats, georganiseerd door de Alliantie van kracht. De RUG start het congres met een onderzoek naar intergenerationele armoede. Ze constateren dat elke gezin en elk huishouden anders is, met een verschillende beleving en een andere ondersteuningsbehoefte. Het onderzoek maakt onderscheid in zeven typen. Onderscheidende factoren die daarvoor ten grondslag liggen:

Tabel 2.4f: Onderscheidende factoren huishoudens met een laag inkomen

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hoe iemand zichzelf voelt: Voel je je met een laag inkomen arm of niet echt arm (beleving) ➤ Actieve en inactieve houding (wat doe jezelf, wat is je doel, wat is je streven) ➤ Wel of niet gelukkig zijn (hoe ervaar je armoede, hoe ervaar je je problemen, accepteer je dat armoede zichtbaar is, identificatie) ➤ Sociale vaardigheden (heb/wil je een sociaal netwerk waar je op terug kan vallen) ➤ Samenstelling familie (invloed familiebanden nu en in het verleden) ➤ Hoe kijk je aan tegen het systeem, de hulpverlening (acceptatie, boos, teleurgesteld)
--

Noodzaak voor meer diverse ondersteuning

De hulpaanbieders zullen zich nog meer bewust moeten zijn van de vraag: Past de hulpverlener bij de hulpvrager?

Tabel 2.4g: Noodzaak voor diversere ondersteuning

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Signaleren ➤ Ondersteunen ➤ Stimuleren <ul style="list-style-type: none"> ➤ Betrek daar het gezind-/en familie systeem bij ➤ Wegnemen van barrières, ontwikkelen van vaardigheden en autonome ➤ Begeleid ook in de actie <ul style="list-style-type: none"> ➤ Beschikbaar, erdoorheen prikken, positiviteit vertrouwen en gelijkwaardigheid

Tabel 2.4h: Ondersteun niet alleen mensen, maar verander ook systeem

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Jong kansen kunnen pakken (bv. verruiming kinderopvang) ➤ Ruimte voor de mens achter de armoede en ruimte voor ontwikkeling <p>Kritische noten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Te lang voordat hulp op gang is ➤ Teveel randvoorwaarden ➤ Teveel onderlinge verschillen bij schuldhulpverlening/bewindvoering ➤ Machtverhoudingen groot ➤ Onduidelijk over wat kan en mag ➤ Beloftes moeten worden waargemaakt <p>➤ <i>Te weinig stimulans om voor armoede uit te komen</i></p>
--

Ervaringsdeskundige

Citaat: “Door tijdsdruk wordt er vaak alleen ingegaan op een hulpvraag en niet op de gehele mens. De hulpverlener die mij het meest geholpen heeft, was de hulpverlener die het meest naar mijn kinderen heeft geluisterd. Immers als moeder haal je kracht om door te gaan uit de wens dat het goed gaat met de kinderen”.

Bestuur Alliantie van Kracht

We zijn nu drie jaar bezig. De eerste drie jaar hebben we besteed aan de vraag: hoe willen we de zaken op de agenda zetten, wennen aan elkaar, gemeenschappelijk gevoel van definities en urgentie. Nu loopt de tijd van praten ten einde en willen we meer gaan doen aan acties. Daarvoor hebben we negen thema’s: waaronder onderwijs, vroegsignalering, wet en regelgeving, werk en inkomen, bejegening, omgeving, bedrijfsleven, etc. In het komend jaar hebben we er daarvan drie uitgekozen:

1. Vroegsignalering en preventie	<ul style="list-style-type: none"> • Beter werken op persoonsniveau, bejegening, benadering • Minder ingewikkeld en begrijpelijker maken van regels en taalgebruik • Nadenken over keurmerk dienstverlening (waar kan je het best terecht)
2. Ervaringsdeskundigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Ervaringsdeskundige hebben vaak een laagdrempeliger woordkeus en taal. We hebben zowel Hbo-ers als ervaringsdeskundigen nodig. Het is allemaal lastig, we zullen het samen moeten doen
3. Wet en regelgeving	<ul style="list-style-type: none"> • Krijgen we allemaal evenveel kansen, wie wil de verantwoordelijkheid nemen om sommige wetten en regels te veranderen! Dit betekent ook samenwerking, elkaar op de hoogte houden en aanpakken!

2.5 Inspirerende voorbeelden: het armoedepact Westerkwartier

Gemeente Westerkwartier kent het Armoedepact met de missie: Iedereen hoort erbij en iedereen moet mee kunnen doen. Er wordt uitgegaan dat mensen die sociale contacten hebben, zich over het algemeen gelukkiger voelen. Het Armoedepact probeert te voorkomen dat mensen vanwege hun financiële situatie niet mee kunnen doen. Het Armoedepact bestaat uit de gemeente, maar ook zetten veel organisaties en verenigingen in het Westerkwartier zich in voor inwoners met een laag inkomen.

Het Armoedepact Westerkwartier gaat aan de slag met de vragen:

- Hoe kunnen we elkaar beter leren kennen en wat kunnen we daarvan leren? Zijn er raakvlakken?
- Zitten er gaten in het aanbod en kunnen we samen oplossingen bedenken die we afzonderlijk niet kunnen realiseren? Kunnen we ons samenspel verbeteren?

Het Armoedepact rust op vier pijlers: netwerk, preventie, meedoen en gezondheid.

Tabel 2.5: De vier pijlers van het inspirerende programma, Armoedepact gemeente Westerkwartier

Pijler 1: Netwerk	<ul style="list-style-type: none"> • Samenwerken: Armoede bestrijd je niet alleen, maar met z'n allen. Kernwoorden: door afstemming, vertrouwen en doorpakken ontstaat inzicht in de mogelijkheden • Activeren van maatschappelijke betrokkenheid: Wij hoeven het niet alleen te doen én we kunnen het niet alleen. Veel mensen, verenigingen, organisaties en bedrijven zetten hun talenten graag in voor een ander. • Bespreekbaar maken van armoede: De eerste stap om armoede aan te pakken is armoede bespreekbaar maken. Juist door een open gesprek met inwoners wordt het bestrijden van armoede eenvoudiger en kunnen de beste resultaten worden geboekt.
Pijler 2: Preventie	<ul style="list-style-type: none"> • Zowel bestaande armoedeproblematiek aanpakken, maar ook voorkomen dat inwoners financiële problemen of schulden krijgen. • Bundeling van krachten, budgethulp om rond te komen met maandelijkse lasten, ondersteuningsmogelijkheden, training en voorlichting
Pijler 3: Meedoen	<ul style="list-style-type: none"> • Een gebrek aan inkomen mag geen obstakel zijn voor participatie in sociale netwerken en gezondheidszorg. Alle inwoners (volwassenen en kinderen) moeten volwaardig mee kunnen doen aan de activiteiten in de samenleving, van sport tot cultuur en van onderwijs tot gezondheidszorg.
Pijler 4: Gezondheid	<ul style="list-style-type: none"> • Voorkomen van zorgmijding door gebrek aan financiële middelen en daardoor verslechtering van de gezondheid en andere problemen. Door goed minima- en armoedebeleid, positief gezondheidsbeleid en samenwerking met maatschappelijke organisaties willen wij deze situatie verbeteren.

Citaat van een medewerker van gemeente Westerkwartier: *“Er is in Nederland veel mogelijk en de meeste zaken zijn te regelen. De kunst is op de vraag op het aanbod af te stemmen en het geregeld te krijgen. De vele regels, bureaucratie en administratie helpen daarbij niet. Soms is de oplossing simpeler dan we denken en doen”.*

2.6 Aansluiten bij/Samenwerken met landelijke en regionale organisaties op gebied v/d thema's

In hoofdstuk 2 hebben we al met veel instanties kennisgemaakt die landelijke en/of regionale cijfers en achtergronden verzamelen over Armoede. Maar natuurlijk zijn er veel meer. Gezegd kan worden dat bijna elk onderwerp wel een instantie kent die het onderwerp belicht, de branche verdedigd of het thema onder het voetlicht probeert te brengen.

In de tabel vindt u een aantal landelijke of regionale. Maar naast deze instanties zullen we ook de samenwerking blijven zoeken met de RUG, Hanze Hogeschool, Humanitas, Leger des Heils, Diaconie Protestantse Kerken, Stichting Nabuurschap, BurgerPerspectief, Cijfers en Centen, Sterk uit Armoede, Grip op Zaken, Stichting Leergeld, The Money school, Stadsoogst, huis voor Sport en vele andere. Naast deze instanties zijn er ook veel "onderwerp-gerelateerde" websites: zoals Vroegsignalering, Schouderseerder etc.

Tabel 2.6: Enkele bekende landelijke/ regionale organisaties op gebied v/d thema's Tienpuntenplan

	<p>Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de integrale schuldhulpverlening. Gemeenten doen zelf de uitvoering of ze beleggen de uitvoering bij anderen, zoals de kredietbank, het welzijnswerk en maatschappelijke organisaties. Landelijk wordt door ministeries, gemeenten, banken en instellingen breed ingezet op SchuldenlabNL.</p>
	<p>De NVVK is sinds 1932 de grootste branchevereniging voor schuldhulp en financiële dienstverlening. Voor mensen met financiële zorgen biedt de NVVK via onze leden de beste hulp die er is. Gericht op oplossingen. Zo lang als het moet, zo kort als het kan. In hun werk houden de leden (meer dan honderd gemeenten en publieke en private organisaties) ook de belangen van schuldeisers in het oog.</p>
	<p>Divosa is de vereniging van gemeentelijke directeuren in het sociaal domein. Divosa werkt geregeld samen met de Vereniging van Nederlandse gemeenten en de NVVK. Enkele belangrijke statements op het gebied van schuldhulpverlening:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Tweedeling in de samenleving ➤ Naar een betere aanpak van schulden en armoede
	<p>Soms worden er door volwassenen belangrijke beslissingen over jou genomen. Bijvoorbeeld door jouw leraar, de politie of een hulpverlener. Denk aan een beslissing over waar je gaat wonen, welke hulp je krijgt of naar welke school je gaat. De Kinderombudsman wil graag dat er geluisterd wordt naar wat jij hebt te zeggen. Je hebt namelijk het recht om je mening te geven bij belangrijke beslissingen over jouw leven. De Kinderombudsman helpt jou op weg met een aantal handige tools!</p>
	<p>De Alliantie Kinderarmoede is een netwerk van publieke en private partijen dat een einde wil aan kinderarmoede in Nederland. Een op de 11 kinderen in Nederland groeit op in armoede. Kinderen die opgroeien in armoede lopen hogere gezondheidsrisico's en worden belemmerd in hun (talent)ontwikkeling. Een gegeven dat niet past bij een welvarend land als het onze maar tegelijkertijd wel de dagelijkse realiteit is.</p>
	<p>In het Veenkoloniale gebied leven een kleine 14.000 gezinnen in armoede, vaak generatie op generatie. Hoe komen deze gezinnen uit de vicieuze cirkel van overerfbare armoede? Het netwerk Alliantie van Kracht gaat samen met de bewoners van de regio deze uitdaging aan.</p>
	<p>CMO STAMM is een kenniscentrum voor sociaal-maatschappelijke vraagstukken in Groningen en Drenthe. CMOStamm, ArmoedeGroningen, trendbureau Drenthe en het sociaalplanbureau Groningen delen dezelfde informatie. Op hun sites vindt je de laatste informatie met betrekking tot armoedebeleid en schuldhulpverlening,</p>
	<p>De stichting Moedige Dialoog hebben verspreid door Nederland 25 regionale netwerken waarin publieke en private partijen samen optrekken bij het uitbannen van armoede en schulden. Moedige Dialoog wordt op koers gehouden door een landelijk bestuur. Op de website benoemen ze als hun kracht: het stimuleren van de dialoog.</p>

2.7 Tienpuntenplan: Van tien punten naar drie thema's

Het oorspronkelijke tienpuntenplan bestaat uit – zoals de term al zegt - tienpunten. In de komende jaren willen we dit clusteren tot een algemeen bewustzijn en 3 thema's. Overigens wordt in alle bijeenkomsten wel duidelijk dat de meeste punten niet los van elkaar gezien kunnen worden.

<p>Thema 1:: Schuldhulpverlening (Punten 1,2 en 3 van tienpuntenplan)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Punt 1. Kopen of afbetaling en consumptieve krediet terugdringen: Op dit moment is het nog mogelijk dat de “Wehkamps” 13 a 14% rente vragen. Tweede kamerlid Hoekstra heeft motie ingediend om wetgeving aan te passen. Dit jaar wordt hier naar gekeken Het principe moet zijn: “Eerst afrekenen voordat je iets in handen krijgt” ➤ Punt 2: Schuldhulpverlening: Kijken naar Zweeds model: 1 coach per cliënt met schulden; Doel om client zo snel mogelijk weer in balans/beweging/ritme/werk. Er wordt landelijk gedacht aan pilots v/h Zweeds model in enkele gemeenten, waaronder Groningen ➤ Punt 3. Kosten van schulden verlagen: Zestig procent van de schuld komt vaak van overheids-gerelateerde organisaties (belastingen, zorgkosten, etc). Kosten incassobureaus lopen vaak hoog op Bijlven zoeken naar mogelijkheden om kosten te verlagen
<p>Thema 2: Kinderen (Punt 6 van tienpuntenplan)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Punt 6. Schaamte bij kinderen: In de bijeenkomst was hier de meeste empathie voelbaar. Het mag niet zo zijn dat kinderen door armoede achterstand oplopen. Aan de orde komen: a) Opvoeding, ouders leren dat ze het voorbeeld moeten geven. Veel moet thuis gebeuren; b) Goed luisteren naar kinderen, ze kunnen als vroeg “volwassen” hun problemen aangeven; c) Belang van school (vb. Melk inzamelen op scholen en schoolsysteem is besproken, lesprogramma, de vraag of bepaalde scholen(superschool?) d) Belang voor kinderen om mee te blijven doen, ook met hobby's. Kortom: hoe verlagen we de schade voor kinderen die in armoede opgroeien
<p>Thema 3: Verbinding, samen (Punten 5 en 10 van tienpuntenplan)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Punt 5. Loop warm en deel: Er zijn wijken waar de helft van de kinderen onder de armoedegrens leven. De verschillen tussen arme en rijk worden groter. De huidige geïndividualiseerde samenleving zou weer een samenleving dienen te worden waar we voor elkaar verantwoordelijk zijn. In een straat zouden burens op elkaar kunnen passen. In de komende jaren Uitbreiden en meten effecten ➤ Punt 10. Stadlers Hand aan Hand: Samen optrekken, mensen aan elkaar koppelen. Wat kunnen ze van elkaar leren. Op dit moment 25 koppels, waarvan er inmiddels zes succesvol zijn uitgestroomd,
<p>Overige punten blijven aandacht houden</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Punt 4. De basiszorg voor iedereen toegankelijk maken: Mensen met weinig inkomen gaan (soms/vaak) niet naar de dokter, immers recepten kosten geld en er geldt een eigen risico. Als mensen niet naar de dokter gaan, zijn uiteindelijk op lange termijn de chronische kosten hoger (gevolgschade) ➤ Punt 7. De positie van armen structureel verbeteren: Deze groep mensen is vaak aan het overleven. Door de hoeveelheid problemen is de bandbreedte van het denken “in hun hoofd” beperkt. Het moet ook lonend zijn voor klanten om weer aan het werk te gaan (motivatie ↑, sollicitatie begeleiding, samenwerken met UWV). Een doel zou moeten zijn: Ontzorgen, stress verminderen, positieve ruimte scheppen ➤ Punt 8. Studenten verdringen werkloze mensen vd arbeidsmarkt: Groningen kent 230.000 inwoners, waarvan veel studenten die veel bijbaantjes hebben. Buitenlandse studenten wordt middels extra toeslag zelfs gestimuleerd om meer te werken. Studenten nemen genoeg met € 10,- per uur en nemen zo banen in van laaggeschoolden. Er zouden meer opleidingen moeten komen voor ambachtelijke beroepen als metselaar, voeger, stukadoor In de komende jaren: Verdieping, aandacht voor deze verdringing ➤ Punt 9. Stimuleren samenwerking alle betrokken organisaties (ook RUG en Hanze Hogeschool) om mee te helpen met oplossingen: Inzetten op samenwerking. Er zijn veel organisaties en mensen die graag aan het tienpuntenplan meedoen. Er zijn op alle vlakken veel organisaties met armoede bezig, bijv. alleen al op het gebied van schulden houden ruim 100 instellingen zich met schulden, dat kan efficiënter.

In het komende jaren zal het Tienpuntenplan van de drie thema's (Schuldhulpverlening, Kinderen in Armoede en Verbinding thema-rapporten, plannen en acties maken, waarbij we zeker de kennis van alle in dit hoofdstuk besproken instanties en organisaties zullen benutten en waar mogelijk met ze zullen samenwerken.

3. MEEDENKPANEL: VRIJWILLIGERS DENKEN MEE

3.1 Vrijwilligers denken mee met Tienpuntenplan

Om draagvlak te krijgen heeft de werkgroep tienpuntenplan de vrijwilligers van de Voedselbank gevraagd mee te denken over de onderwerpen die in de zomer van 2020 ter tafel kwamen. In de eerste pilot hebben 20 van de 81 vrijwilligers van de Voedselbank deelgenomen.

3.2 Eens met armoede-definitie

We spreken in **Nederland** over **armoede** als mensen leven onder een bepaalde lage-inkomensgrens en niet kunnen beschikken over (gezond) voedsel, huisvesting, toegang tot gezondheidszorg etc. Ruim driekwart van de meedenkende vrijwilligers kan zich vinden in deze omschrijving van Armoede. Wel ziet een aantal graag het sociale isolement aan de definitie toegevoegd worden.

Tabel 3.2: Vindt u dit een juiste omschrijving van armoede?

Ja	78%	<ul style="list-style-type: none"> • Dit dekt wel de belangrijkste punten • Toevoegen: Sociale isolatie, sociaal isolement, niet actief kunnen deelnemen aan het maatschappelijk verkeer (aan de samenleving) • Verduidelijken hoe de lage-inkomensgrens bepaald wordt (bijv. nationaal of internationaal, in vergelijking met gemiddelde inkomen, gemeten naar kosten van levensonderhoud en/of ...)
Deels	22%	
Nee	0%	
	100%	

3.3 Mate van aandacht voor mensen in Armoede

De meeste panelleden denken dat er in Groningen deels wel/deels niet voldoende aandacht is voor mensen die in armoede leven. Er worden verschillende verbetertips genoemd.

Tabel 3.3: Vindt u dat er in Groningen voldoende aandacht is voor mensen die in armoede leven? incl. verbetertips

Ja	20%	<p>Laten we het goede niet vergeten!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er wordt best veel gedaan (ik denk m.n. aan de Voedselbank en allerlei activiteiten daar omheen). Gemeente doet ook wel iets, zou in mijn ogen meer kunnen. Ook kerken dragen hun steentje bij, dat is goed. <p>Meer aandacht voor het individu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn te veel mensen die zich bezig houden met het probleem en er gebeurt te weinig. Er zijn nog steeds veel vooroordelen. • Vraag individu binnen doelgroep waar hij/zij behoefte aan heeft en "vul het niet voor ze in"! <p>Meer bekendheid aan organisaties</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn verschillende organisaties en volgens mij veel mogelijkheden tot ondersteuning. Maar ik weet niet of deze mogelijkheden altijd bij iedereen bekend zijn. <p>Meer aandacht voor participatie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er moet meer aandacht besteed worden aan het begeleiden naar een vorm van participatie, waardoor waardering en respect ook hun deelachtig wordt. <p>Systeemaanpassing nodig</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gelukkig worden er prachtige initiatieven ondernomen en royale schenkingen gedaan. Het is soms ook gewoon pech door samenloop van omstandigheden. Zolang het systeem toestaat dat "armoede en schulden" een verdien model is wordt er voorbij gegaan aan de persoon die dit treft. Dit werkt demotiverend voor hulpverleners en zij die hun uiterste best doen om een weg te vinden naar verbetering. Korte "lijnen" en persoonlijke aandacht ondersteund de motivatie. Technische ontwikkelingen zijn mooi maar staan vaak "haaks" om werkgelegenheid. • In heel Nederland is er sprake van een toenemende tweedeling. Mensen die binnen de samenleving opereren en mensen die er net buiten vallen. We willen - zeker in Coronatijd- het systeem draaiende houden en letten daarom vooral op de eerste groep, dat kan op den duur negatieve gevolgen hebben. Het is belangrijk om te proberen om zoveel mogelijk mensen binnen de cirkel van de samenleving te houden. <p>Gebruik maken van Sociale media</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dat er vanuit organisaties die met armoede te maken hebben in media aandacht gevraagd wordt. Wat aanvulling zou kunnen zijn is sociale media erbij te betrekken en b.v. influencers.
Deels	53%	
Nee	27%	
	100%	

3.4 Individuele ervaringen met mensen die in Armoede leven

Ook hebben enkele mensen tips gegeven vanuit eigen ervaringen (zelf of met vrienden/kennissen).

Tabel 3.4: Enkele tips vanuit individuele ervaringen

In gesprek gaan en blijven, dat mensen worden gezien en er naar hen geluisterd wordt	<ul style="list-style-type: none"> Het is belangrijk dat mensen naar hem om blijven kijken. Dat hij gezien wordt. Dat zowel wat mensen in de straat, in de winkels en elders af en toe een praatje met hem maken In gesprek gaan en blijven met het individu om de belangen behoefte te peilen! In gesprek gaan met betrokkene waar hulpbehoefte uit bestaat!
Dat hulp snel, passend en adequaat is	<ul style="list-style-type: none"> Schuldsanering blijft probleem waar je niet gemakkelijk uit komt. Soms lijkt het een tijdelijke situatie, dan is adequate hulp wenselijk krijgt al wel hulp, maar het gaat erg traag
Ook kleine beetje aandacht helpen	<ul style="list-style-type: none"> Redelijk tevreden over de stadspas. Het zou mooi zijn als er bijv. een kerstpakket komt. Een keer een extraatje, gewoon iets leuks. Iedereen doet zijn best, maar we moeten oppassen dat we niet in een kringetje blijven hangen. Alles erop richten om zoveel mogelijk mensen te verbinden, op zowel kleine als grote schaal. Het hoeft allemaal niet groots, maar wel oog blijven houden voor alle mensen in de samenleving.

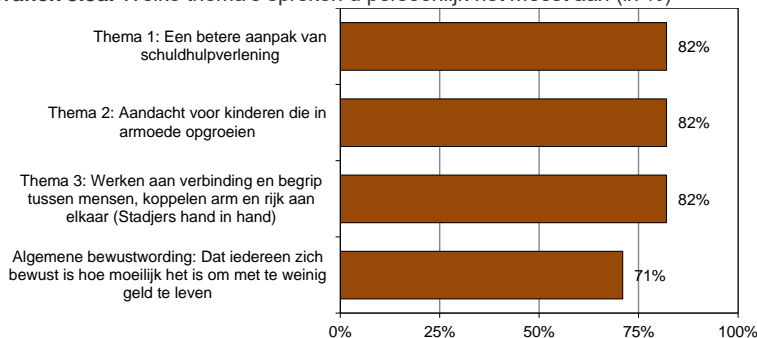
3.5 Keuze thema's van het Tienpuntenplan

Het Tienpuntenplan gaf in de jaren 2015 tot 2020 richting aan de missie. In 2020 is besloten om een aantal van de punten dat raakvlak met elkaar heeft bij elkaar te nemen en te clusteren.

Het Tienpuntenplan wil de periode 2020-2025 ingaan met algemene bewustwording en drie thema's (Verbinding, Schuldhulpverlening en kinderen die in Armoede opgroeien). De overige punten blijven overigens wel benoemd.

Als het meedenkpanel gevraagd wordt welke thema's hen het meest aanspreken, geven de meeste mensen aan: "alle vier". Enkele panelleden maken een keuze.

Grafiek 3.5a: Welke thema's spreken u persoonlijk het meest aan (in %)

Tabel 3.5b: Enkele tips die aan de werkgroep worden meegegeven

<p>Complimenten</p> <ul style="list-style-type: none"> Goed initiatief, Ik hoop dat de wereld een stukje mooier wordt <p>Preventie</p> <ul style="list-style-type: none"> Voorkomen van armoede lijkt mij het belangrijkste want als je eenmaal in armoede leeft is het moeilijk om daar uit te komen. Wellicht nauwe(re) samenwerking met maatsch. organisaties op lokaal/wijkniveau. Vormen van mentorgroepen? <p>Bestaande fysiek hulp als basis</p> <ul style="list-style-type: none"> Fysiek helpen met voedsel, kleding, schoolboeken etc. Zoeken naar mogelijkheden om financiële ondersteunen. Regelmatige hulp in de vorm van pakketten voedselbank <p>Bredere hulp</p> <ul style="list-style-type: none"> Voor geïnteresseerden cursussen in bijv. omgaan met geld, psychologische ondersteuning voor zorgen en stress gerelateerd aan armoede. Naast primaire basisbehoeften mensen in armoede ondersteunen zodat zij door werk en/of andere activiteiten voor zichzelf kunnen zorgen en respect en zelfwaardering oogsten 	<p>Biedt maatwerk en duidelijkheid</p> <ul style="list-style-type: none"> Per situatie/individu/huishouden kijken welk perspectief er is. Heb daar zo niet praktische zaken voor ogen. Door het aanbod zo regelmatig en vast mogelijk te houden, weten mensen waar ze op kunnen rekenen, dat neemt een stukje onzekerheid weg. <p>Bewustwording</p> <ul style="list-style-type: none"> Bewustwording en sociale bubbel doorbrekende contacten opbouwen voor Groningers die niet met armoede in aanraking komen, om zo een breder hulpnetwerk op te bouwen en vooroordelen/gevoelens van schaamte weg te nemen Help elkaar een beetje en laten we de boel wat beter verdelen Het motto zou moeten zijn: we zijn allemaal mensen van vlees en bloed en in wezen allemaal gelijk, laten we daarnaar handelen Ook zou ik wel graag willen weten wat het 10 punten plan inhoud
---	---

4. MEEDENKPANEL: KLANTEN VOEDSELBANK DENKEN MEE

4.1 Klanten denken mee met Voedselbank en tienpuntenplan

Om draagvlak te krijgen heeft de werkgroep tienpuntenplan de ook 330 klanten⁷ van de Voedselbank gevraagd mee te denken over de Voedselbank en het Tienpuntenplan. 94 klanten (28%) hebben in deze eerste ronde deelgenomen.

4.2 Tevredenheid met Voedselbank

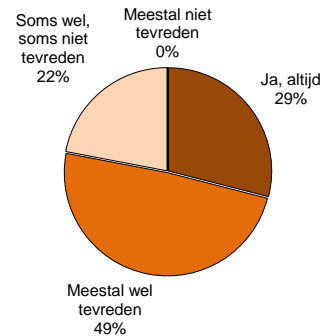
Voedselbank doet haar best om zoveel mogelijk aanbod te krijgen en de klanten zo goed mogelijk van dienst te zijn. Driekwart van de klanten geeft aan (meestal) tevreden te zijn, een kwart soms wel of soms niet.

Niemand is (geheel) ontevreden.

Als aan de klanten gevraagd wordt om aan te geven wat goed gaat en wat beter kan, worden er meer complimenten dan kritische noten gegeven.

Onderstaande tabel geeft een beeld⁸.

Grafiek 4.2a: Bent u tevreden met de Voedselbank? (n=94.)

Tabel 4.2b: Wat vindt dat er goed gaat bij de Voedselbank en wat kan beter

Wat gaat goed	Wat kan beter
<ol style="list-style-type: none"> Gaat goed zo, prima, tevreden, dankbaar (25x) Vrijwilligers (vriendelijk, praten met je) (18x) Gehele organisatie, goed geregeld (14x) Goede omgang met corona, passende regels (13x) Dat de Voedselbank er is, dat je producten krijgt (12x) Dat afhaalmoment bepaald is (eigen tijdstip) (11x) Behulpzaam, meedenkend (10x) Begrip: Snap dat het lastig is dat Voedselbanken in deze tijd minder producten krijgen (8x) Variatie in aanbod (groente, brood, vlees) (7x) Snelheid, weinig wachttijden bij uitgifte (5x) Ze gaan met je om als mens, niet met de armoede (4x) Supermarktmodel (voor Corona) (3x) Uitgifte (3x) <p><u>En verder (1 of 2x):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Informatievoorziening (tijdig op de hoogte gebracht) ➤ Bezorging ➤ Ondanks beperkt aanbod, blijven ze hun best doen ➤ Er is ruimte om te ruilen ➤ Houdbare producten ➤ Extraatjes (bv. bosje bloemen) ➤ De meeste producten zijn van goede kwaliteit ➤ Veel verse groente <p>Citaten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ De winkel idee vind ik perfect omdat je dan zelf kan aangeven wat je lust en wat niet en hier mee ga je de verspilling tegen. De wachtruimte en de nummers van voor corona vind ik goed gaan. ➤ Het personeel doet zijn uiterste best onder moeilijke Corona-omstandigheden, mensen van voldoende producten te voorzien. Er is goede communicatie over eventuele veranderingen. Het personeel is altijd vriendelijk en behulpzaam ➤ Verwerking van gegevens/ aan -en afmelden: goede structuur, interne communicatie. Merkbaar positief: inzet van vrijwilligers is groot, de houding en van personeel is altijd vriendelijk. Waar mogelijk wordt tegemoetgekomen aan speciale wensen 	<ol style="list-style-type: none"> Jammer niet altijd rekening met voorkeuren/allergieën, beter afstemmen met persoonlijke wensen (8x) Verdelen producten per type huishouden kan beter (7x) Al een tijdje geen/weinig vlees (6x) Hoop dat we snel weer uit mogen zoeken in winkel (6x) Soms verse producten niet meer goed, over datum (5x) Hoop op meer variatie (5x) (Laatste tijd) te weinig aanbod (4x) Te veel brood in tas (moet soms wat weggoeien (4x) Beter kijken naar type huishouden met inpakken (4x) Pasje: Melden dat pasje bijna is verlopen. Het verlengen van pas loopt nog wel eens langs elkaar heen. Fijn als je een pas zou kunnen krijgen voor onbepaalde tijd (3x) <p><u>En verder (1 of 2x)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Niet altijd Coronaregels nageleefd ➤ Graag meer houdbare producten ➤ Netter inpakken van boodschappentassen ➤ Lange wachttijden ➤ Sommige klagende klanten ➤ Soms vergeten ze naar mijn wensen te kijken ➤ Beter communicatie ➤ Bestedingsgrens verlagen, zodat je VB kan gebruiken ➤ Met nummertjes werken ➤ Nu getrek en geduw bij ingang ➤ Veel overvolle artikelen in tas ➤ Drie tassen te zwaar voor fiets ➤ Nummertjes systeem, scheelt gedrang bij de deur. ➤ Een tijdslot scheelt dringen, maar dit zou om en om moeten om de keuze in boodschappen eerlijk te houden. Iemand om 10 uur heeft altijd alle keuze in boodschappen terwijl half 12 vaak betekent dat je als groente sla hebt die week. ➤ Na het ontvangen tassen met eten een plaats maken om in een ruimte voedsel achter te laten wat niet gebruikt wordt? Zelf had ik wekelijks wel producten waarvan ik ze niet eet of gebruik. ➤ Mondkapjes en handschoenen ➤ Beter overzicht creëren wat mensen daadwerkelijk nodig hebben ➤ tijdens corona kwetsbare mensen nog minder laten komen ivm besmettings gevaar ➤ Moet elke week de afzet paaltjes opzij zetten zodat ik met mijn scootmobiel erdoor kan.

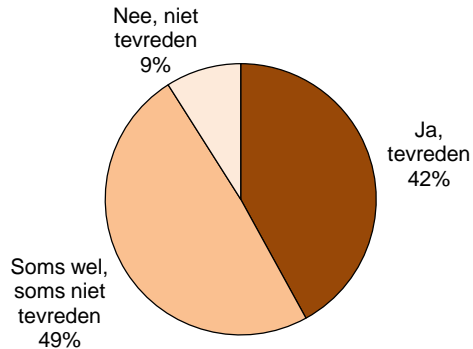
⁷ Er zijn 341 emailadressen van cliënten geselecteerd. 330 adressen bleken te kloppen.

⁸ Separaat zijn inhoudelijke citaten beschikbaar.

4.3 Mogelijkheden om in Groningen hulp te krijgen

Voor mensen met een laag inkomen is het vaak lastig om financieel rond te komen. Aan de respondenten is gevraagd of ze tevreden zijn met de mogelijkheden in Groningen om – waar nodig - hulp te verkrijgen. Vier op de tien respondenten is tevreden, de helft deels tevreden en een op de tien is niet tevreden.

Grafiek 2a: Als u hulp nodig heeft, vindt u dat er voldoende mogelijkheden zijn hulp te krijgen? (n=94, excl. geen antw.)

De respondenten konden – als ze dat wilden – hun antwoord toelichten. Ook hier worden complimenten en verbetertips gegeven.

Tabel 4.3b: Kunt uw antwoorden over het hulpaanbod in Groningen toelichten?

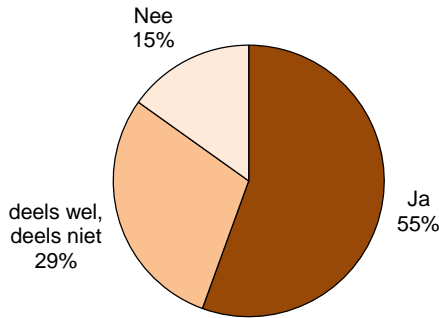
Positief	Verbetertips
<ol style="list-style-type: none"> Hulp in Groningen gaat goed, veel instanties helpen (13x) Blij met hulp Wij(k)-team, ze zijn behulpzaam (9x) Blij/tevreden met hulp van GKB (5x) Goede dienstverlening, krijgt goede hulp (5x) <p><u>En verder (1 of 2x):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Probeer het zelf op te lossen, kom er zelf uit ➤ De regels die er zijn, zijn goed ➤ Er is ook hulp voor (mijn) kinderen ➤ we krijgen geld/subsidies Leergeld ➤ Complimenten voor: Maxima, Stichting Zeecontainer, Voedselbank, Stadgers Hand in Hand, Kopland, Quiet, Humanitas <p>Citaten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Tot nu toe alle hulp gekregen die nodig is om rond te komen. Ook kwa kleding vind ik het super in Groningen geregeld ➤ In elke wijk is wel een WIJ kantoor, kun je terecht voor meeste hulp of vragen en advies. ➤ over 't algemeen is het wel goed geregeld alleen is de tijdsduur van bijv. aanvraag en daadwerkelijke hulpverlening, veel en veel te lang voorbeeld: ik heb recht op de meerkostentoeslag i.v.m. een chronische ziekte. je kunt dat tegenwoordig digitaal aanvragen en wel elk jaar opnieuw. als je eenmaal dat formulier met een klik hebt verzonden, dat is dat meteen het begin van wachten, wachten, wachten (en in 2020 was dat twee maanden!!) ➤ zit bij GKB Had zelf budgetplan, heb elke week wel contact met hun geeft rust!! ik heb ook daarover geen klagen ➤ Er is wel genoeg hulp maar het is een warboel van papieren en potjes en bureaucratie dit duurt gewoon heel lang ➤ Vaak is het goed geregeld, maar soms op maatschappelijk vlak word je nog van het kastje naar de muur gestuurd en zelfs soms denigrerend behandeld. Sommige mensen zouden op een andere werkplek moeten zitten en niet met mensen te maken moeten hebben. 	<ol style="list-style-type: none"> Vindbaarheid juiste loket, ook als ernaar vraagt wordt je soms van kastje naar de muur gestuurd (7x) (Soms/vaak) lange wachttijden voordat je geholpen wordt (als je geholpen wordt, gaat het sneller (4x) Moeilijk om bij gemeente goede loket te vinden/ om met gemeente te communiceren (4x) Te weinig informatievoorziening/folders waar je hulp, artikelen etc (betaalbaar) kan krijgen (4x) Te (veel) bureaucratie, papieren, regels (3x) Weinig empathisch/denigrerend/ hardheid in communicatie (3x) Uitkering is te laag, kom niet rond van uitkering (3x) Schaamte, het steeds moeten vragen om hulp (3x) <p><u>En verder (1 of 2x)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Toegankelijkheid GKB is niet optimaal ➤ Hulpverlening voor volwassenen die in de knel zitten is beperkt ➤ Sneller financiële hulp, dat voorkomt dat je wegglijdt, graag hulp van mensen die de weg kennen op financieel gebied ➤ Werkende armen worden vergeten, vallen buiten de boot ➤ Voelt alsof ze me in de kou laten staan, dat ik niet gezien word ➤ In coronatijd ligt alles stil, ook de hulp ligt stil ➤ Veel te dure incassobureau's/deurwaarders ➤ Idee om misschien extra diensten aan te bieden als kapper ➤ Aanvraag Voedselbankpas is lastig ➤ Woonbegeleiding loopt niet goed ➤ Vergoedingen vrijstelling instellingen beter in kaart brengen ➤ "Wij" kan me nooit helpen <p>Citaten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ *Het mist vaak aan inlevingsvermogen om de cliënt tegemoet te komen. Dit kan beter bij de financiële hulp! ➤ Bij het Wij-team moet ik mijn financiën geven aan stagiaires en zelfs vrijwilligers dat vind ik echt niet kunnen ➤ Aanvragen bijzondere bijstand voor schoenen of winterjas, witgoedregeling kan ook beter, het moeten vragen om hulp. ➤ De begeleiding naar opleidingen en betaald werk is een drama omdat er nog teveel van uit wordt gegaan dat alle armen niet zoveel kunnen of willen en in potentie fraudeurs zijn. ➤ Moeilijk om in de gemeente het goede loket te vinden. Instanties weten vaak ook niet waar je terecht kan.

4.4 Thema: Schuldhulpverlening

Het Tienpuntenplan wil in het bijzonder leren van de positieve en minder goede ervaringen op de drie thema's van het Tienpuntenplan. Dit mogen ervaringen zijn met alle organisaties, instellingen of hulp, die in Groningen werkzaam zijn. Het eerste thema is Schuldhulpverlening.

Van de respondenten vindt 55%— op basis van hun ervaringen – dat er op een goede en effectieve manier met schuldhulpverlening wordt omgegaan, drie op de tien is deels tevreden, 15% is ontevreden.

Grafiek 4.4a: Vindt u dat er op een goede/effectieve manier met schuldhulpverlening wordt omgegaan? (n=94, excl geen antw.)

Ook hier konden respondenten— als ze dat wilden – hun antwoord toelichten.

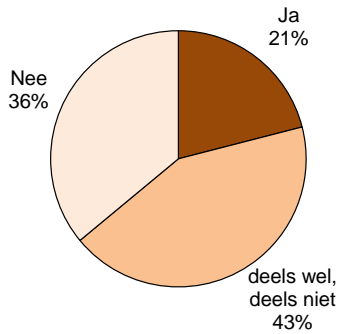
Tabel 4.4b: Toelichtingen Schuldhulpverlening

Positief	Verbeter tips
<p>1. Mensen denken mee, behulpzaam, begripvol, tijd om te overleggen (10x)</p> <p>2. traject loopt goed (8x)</p> <p>3. eerlijke behandeling (4x)</p> <p>4. goede ervaringen met GKB (4x)</p> <p>En verder (1 of 2x)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ de hulp heeft ons rust gegeven ➤ het is een hardhandige aanpak, maar het werkt goed ➤ de hulp is de afgelopen jaren sterk verbeterd ➤ we worden als klanten te lui gemaakt, alles wordt voor ons geregeld ➤ gemeente werkt goed <p>Citaten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ik word altijd erg vriendelijk te woord gestaan. Het loopt nu goed en ik ben erg tevreden. ➤ Ben zeer tevreden de mensen van de voedselbank en schuldhulpverleners doen het allemaal vrijwillig en daar ben ik zeer dankbaar voor ➤ Bij ons hebben we nog een Bewindvoering niet van de gemeente. Wel ooit gehad maar toen waren we een nummer... heel onpersoonlijk. Nu is het echt overleg in plan en aanpak. Hoe komen we bij het doel. ➤ Door het gehele traject schuldhulpverlening heeft ons gezin meer rust en overzicht gekregen. ➤ Het contact met de Gkb over mijn financiën verloopt goed. Op mails over en weer wordt snel gereageerd en vragen worden snel, duidelijk en vriendelijk beantwoord. ➤ kort gezegd drieste maatregelen leiden uiteindelijk naar goede resultaten, maar er zijn er maar weinig die dit vol kunnen houden en zolang mensen deze zorgen hebben kunnen ze niet functioneren ➤ Met schuldhulpverlening is het prima! Alleen de weg er naar toe wordt vaak érg traag en niet deskundig behandeld door de betrokkene instantie die de cliënt vertegenwoordigd. ➤ zodra je de goede persoon spreekt en informatie gelijk wordt verwerkt, dan krijg je dezelfde week nog bericht, dat je een afspraak kan maken met je bewindvoerder 	<p>1. Lange wachttijd voor dat je geholpen kan worden (als je eenmaal geholpen wordt, gaat het vaak beter) (7x)</p> <p>2. Schuldsanering duurt jaren, vaak het gevoel dat het niet opschiet (5x)</p> <p>En verder (1 of 2x)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Slechte ervaring met bureau (nu goed geholpen door GKB) ➤ Schaamte, ik praat er niet over ➤ bij kwetsbare mensen zijn schulden vaak vicieuze cirkel ➤ te weinig deskundigheid bij "Wij" ➤ te hoge bewindvoerderskosten ➤ overall wordt (te) lang over nagedacht ➤ door Corona veel vertragingen ➤ door Corona is het lastig communiceren (nu vaak per e-mail extra budget aanvragen) <p>Citaten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Budget beheer was aangevraagd, maar door carona niet doorgedaan(23098,72 schuld bij lavg dus beslag op uitkering) ➤ Heb schulden buiten mijn schuld die beslag op inkomen heeft gelegd. Zou graag zien dat gemeente schulden overneemt en dit iedere maand in deel op mijn inkomen inhoud. Ipv vakantie geld ieder jaar inhouden. Dit bekostigd alleen de extra kosten die de schuldeisers er ieder jaar boven op gooien. Zo word er niets opgelost. ➤ Ik vind dat er heel omslachtig en moeilijk gedaan word en 10 keer de zelfde dingen opnieuw gevraagd word en dingen die je afspreekt weten ze een paar week later niks meer van en gaan ze weer om het zelfde vragen ook moet je ontzettend goed opletten anders betalen ze regelmatig rekening en niet

4.5 Thema: Kinderen in armoede

Het tweede thema van het Tienpuntenplan is "Kinderen in Armoede". Twee op de tien respondenten vindt dat kinderen uit gezinnen met een laag inkomen in Groningen wel voldoende mogelijkheden hebben om gelijkwaardig samen te leven met anderen, vier op de tien vindt dit deels en een derde vindt dit niet.

Grafiek 4.5a: % dat vindt kinderen uit gezinnen met laag inkomen gelijkwaardig kunnen samenleven (n=94, excl geen antw.)

In de onderstaande tabel geven respondenten aan wat goed gaat en wat beter kan.

Tabel 4.5b: Toelichtingen Kinderen in Armoede

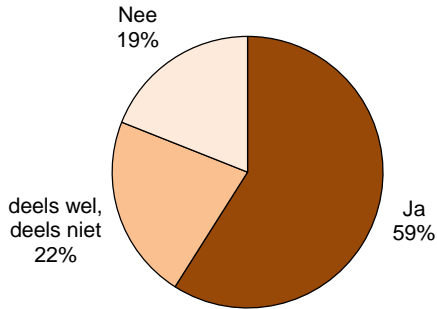
Positief	Verbeter tips
<p>1. Leuke activiteiten, zaken: speelgoed voor Sint, extra's voor vakantie, verjaardagdozen (6x)</p> <p>2. Stichting Leergeld, toegang tot Leergeld (4x)</p> <p>3. Groningen heeft goede minimaregelingen, er wordt veel gedaan voor kinderen (3x)</p> <p><u>En verder</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Stadjespas, ze kunnen sporten ➤ Leuk bonnen/spaaracties te krijgen, ideeetjes krijgen <p>Citaat</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Mijn kinderen hebben elke dag een goeie avondmaaltijd, fruit mee naar school. Ze mogen de sport beoefenen die ze willen en met kerst en Sinterklaas wordt er ook van alles mogelijk gemaakt en voor het nieuwe schooljaar ook. Wij missen niks de belangrijkste hulp is er zodat mijn kinderen niks ontbreekt ➤ Kinderen in armoede leren niet te sparen en kunnen niet leren met geld om gaan om dat dat er niet is. Dit is de start van het hele schuld verhaal. Rijke kinderen groeien op met "mijn ouders betalen het wel " arme kinderen hebben hun ouders alleen als voorbeeld en als ouders al niet met geld om kunnen gaan laat staan sparen. ➤ Er zijn voldoende voorzieningen waardoor kinderen uitgebreid mee kunnen doen aan sport in teamverband ➤ Je krijgt kindpassen tot leergeld. Speelgoed voor sint tot extra voor vakantie. Ook is de verjaardagsdoos en nog allerlei activiteiten. Ik zeg prima! Alleen in de wijk zou meer georganiseerd kunnen worden volgens vaste agenda. En niet alleen vakanties. ➤ Kinderen hebben de kans om te sporten, schoolspullen kopen die ze mooi vinden, cadeaus krijgen op 5 dec, 1e jaar naar vo worden ze rijkelijk verwend om erbij te horen. Misschien 4 keer in het jaar een bon voor kleding omdat ouders niet altijd de kinderbijslag mogen hebben. ➤ Met een verjaardag bijvoorbeeld van mijn dochter en zoontje een extra blokje kaas of worst ,de jarige job doos ook geweldig alleen zijn de klassen tegenwoordig zo groot dat er niet voldoende traktaties in zitten ➤ Via stichting leergeld kun je veel dingen vergoed krijgen ook via de stadjespas kunnen ze meerdere dingen doen 	<p>1. Fietsenplan is stopgezet, meer kansen op een nieuwe fiets (4x)</p> <p>2. Graag hoger kinderbudget of stijging uitkering (ook als ze 18+ zijn, anders valt alles weg) (4x)</p> <p>3. Er wordt op kinderen die weinig hebben neergekeken (4x)</p> <p>4. Qua kleding/duurdere merken horen ze er vaak niet bij (3x)</p> <p>5. Meer hulp aan eenoudergezinnen (of ouders) (3x)</p> <p>6. Tieners vallen vaak buiten de boot (2x)</p> <p>7. Mentaliteitsverandering nodig bij rijken (2x)</p> <p><u>En verder</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Graag ook kinderactiviteiten in de wijk ➤ Idee: kledingbonnen voor kinderen ➤ Het aanvragen van extra's is vaak veel rompslomp ➤ Kinderen met beperking vallen vaak uit de boot ➤ Schaamte om hulp te vragen ➤ Boos op gemeente dat er te weinig aan armoede wordt gedaan ➤ Betere vindbaarheid plaatsen waar je kinderspullen kan krijgen ➤ Als je net boven het minimum zit, valt veel hulp weg ➤ Voor grotere spullen kunnen we met laag inkomen niet sparen ➤ Het verschil tussen rijk en arm zal altijd blijven ➤ door Corona is alles vertraagd, kinderen hebben vaak minder digitale (onderwijs)mogelijkheden <p>Citaat</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Dat het voor kinderen belangrijk is dat ze gelijkwaardig zijn kinderen kunnen zo hard zijn onder elkaar en als jou kind daar dan niet tegen op gewassen is ➤ Mijn dochter's hele jeugd was een gevecht om rond te komen. Om mee te kunnen doen met verjaardagen, vakanties, schoolreisjes, verjaardagen, feestdagen....altijd stress, heel verdrietig. Ik kan er nu op terug kijken, maar als je er midden in zit, betekent dit veel stress, en vooral schaamte...ook toen ik bij de Voedselbank kwam. Er zijn maar weinig mensen die dit weten van mij... ➤ Soms is het moeilijk vooral als ze naar een hogere school gaan want dan komt het ideaal plaatje van kinderen zo naar boven bijvoorbeeld een goedkopen telefoon (moet maar kan niet iedereen heeft een dure ze horen er niet bij) de rikki stichting doet het geweldig zoals een nieuwe fiets en tablet hoor maar kinderen zijn gewoon bikkell hard tegen elkaar ➤ Veel meer richten op wat dit met de kinderen doet (lees mobility mentoring.) hoe inzichten uit de hersenwetenschap leiden tot en betere aanpak van armoede en schulden. ➤ Minimumloon en uitkeringen zijn niet genoeg meegestegen

4.6 Thema: Verbinding

Het derde thema van het Tienpuntenplan is “Samenwerken/verbinden”. Voor iedereen is het hebben van sociale contacten belangrijk. Zes op de tien respondenten geeft aan dat er voldoende mensen in hun omgeving zijn die – als ze dat willen - met hen meedenken, twee op de tien vindt dit deels en twee op de tien vindt dit niet.

Grafiek 4.6a: Zijn er voldoende mensen die – als u dat wil - met u meedenken? (n=94, excl geen antw.)

In de onderstaande tabel lichten de respondenten toe.

Tabel 4.6b: Toelichtingen wel/geen sociale contacten

Wel sociale contacten	Mindere sociale contacten
<ol style="list-style-type: none"> 1. Familie, vrienden, partner (11x) 2. Goed netwerk, sociaal leven, voldoende sociale contacten (9x) 3. Ik kan goed alleen zijn (3x) 4. Wij-team (contact is onvervangbaar) (4x) 5. Maatschappelijk werk (3x) 6. Belangrijk om het samen te doen (2x) 7. Fijn dat mensen meedenken (2x) 8. Coach/bewindvoerder (2x) <p>En verder:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Eigen kinderen ➤ Hobby's/vereniging ➤ Gemeente ➤ Quiet ➤ Werkpro ➤ Genderteam ➤ Leger des Heils ➤ stadjer hand in hand, <p>Citaten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ De gemeente ondersteunt dit via verenigingswerk en ontmoetingsplaatsen is mijn ervaring ➤ Ik heb een contactpersoon bij het WIJ-BEIJUM, die mij ondersteunt in moeilijke tijden. En alle lijntjes weet naar instanties. Ik ben heel blij met haar! En het WIJ-TEAM is ook zelf heel toegankelijk. ➤ Ik heb wel wat nieuwe contacten gelegd in corona tijd, en had ervoor ook wel wat aanspraak. Sommigen houden afstand en sommigen zijn minder strikt en minder angstig. Die zie ik soms. Ik vind het ook niet erg om tussen de nog resterende sociale momenten door alleen te zijn. ➤ Samen meedenken krijgt men een goede oplossing en hoe verder kan men doorgaan wat hij/zij wil bereiken. ➤ stadjer hand in hand, daar heb ik een coach en die is er als een luisterend oor en geef adviezen waar nodig is 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Door schaamte, wil ik niemand belasten (5x) 2. Niet veel contact, zeker niet door corona (3x) 3. Beperkt netwerk, weinig contacten (2x) 4. Weinig kennis bij wij-team (2x) <p>En verder:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Door langdurig eenzaam zijn, vereenzaam ik ➤ Voel me eenzaam ➤ Je moet alles zelf uitzoeken, dat is zwaar ➤ Iedereen wil van me profiteren ➤ Graag gratis bemiddelaars als hulp aanbieden ➤ Problemen met woonbegeleiding ➤ de mentaliteit van mensen is niet altijd te vertrouwen ➤ ik krijg weinig begrip <p>Citaten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Als je in de financiële problemen zit, praat je er niet graag over. Alleen met mensen die of dichtbij staan of instanties. ➤ Buitenwereld gaat er vanuit dat wie van de Voedselbank de aanvulling krijgt, dat je niet zou kunnen omgaan met geld of uit een lage of laagste sociale klasse komt. ➤ De mentaliteit is niet altijd te vertrouwen! Hierdoor kunnen je sociale contacten minder worden doordat er over je gekletst gaat worden en anderen je daardoor links laten liggen. Dus is het raadzaam zo min mogelijk mensen te raadplegen die met je mee willen denken. Wat niet weet, wat niet deert! ➤ Door langdurig ziekzijn heb ik geen vrienden meer over ➤ Helemaal nu met de overdreven coronamaatregelen is sociale interactie nagenoeg onmogelijk. een PC/telefoon is geen mens al "praat" die er wel door. Maak gratis relatiebemiddelaars mogelijk, er zijn door discriminatie, sociale angsten, psychische problematiek te veel mensen alleen. ➤ Ik ken alleen (op ouders na) mensen die van je profiteren ➤ in mijn situatie heel veel mensen kennen de harde leven waarheid van armoede niet. je moet het zelf ondergaan. ➤ Je moet alles zelf uit zoeken zelf de stap nemen om naar het wij team stappen zelf hulp inroepen en als je mazzel heb en de juiste persoon treft dan kun je zelf vragen om hulp ➤ Toch schaamte en niet vertellen waar je tegen aan loopt

4.7 Stadgers Hand in Hand

De Voedselbank kent sinds enkele jaren het project Stadgers Hand in Hand. Een project waarbij Stadgers die hulp kunnen gebruiken, worden gecoacht door andere Stadgers met als doel dat ze het leven weer oppakken.

De meerderheid van de klanten is niet bekend met het project Stadgers Hand in Hand.

Tabel 4.7a: Kent u het project Stadgers Hand in Hand?

Ja, ook wat het inhoudt	27%
Ja, alleen van naam, weet niet wat het inhoudt	11%
Nee	62%
	100%

N=94 (excl geen antwoord)

Twee op de tien respondenten heeft behoefte aan iemand die in vertrouwen af en toe met hen mee denkt met het oplossen van de problemen die op uw pad komen. Een groot deel van hen heeft deze al. Drie op de tien respondenten heeft mogelijk interesse.

Tabel 4.7b: Behoeftte aan iemand die in vertrouwen met u meedenkt

Ja, en heb ik ook voldoende	14%
Ja, heb ik niet (voldoende)	7%
Misschien	32%
Nee	47%
	100%

N=94 (excl geen antwoord)

4.8 Persoonlijke idee, suggestie of vraag

Met het Tienpuntenplan hoopt de Voedselbank mensen te helpen met tips. Er zijn in Groningen veel mensen en organisaties die kunnen helpen om mee te denken. U kunt als ervaringsdeskundige tips geven.

Vijftien klanten geven een idee, suggestie of persoonlijke vraag.

Idee/suggestie/vraag waar klanten antwoord op willen
<ul style="list-style-type: none"> ➤ In Coronatijd heel moeilijk, maar ik denk al heel lang dat het een goed idee zou zijn om een soort van 'Gaarkeuken-idee' te beginnen voor mensen van de Voedselbank, om elkaar te ontmoeten, en samen te eten. Ik kom er al lang, en vraag me vaak af wat sommige mensen gaan koken van alle spullen. En ik heb gehoord dat er vaak iets overbleef, dus daar 1 keer per twee weken, of 1 keer per maand samen te komen, om te eten, en te delen.. Lotgenoten hebben elkaar veel te bieden, denk ik. Ook over eventuele tegemoetkomingen die er zijn. Ik heb veel goede tips gehad in de wachtkamer van de Voedselbank! Lukt het samen eten niet, dan een soort koffie moment om te delen. ➤ Hoe gaan jullie om met het nieuwe beleid aangezien er maar 2 mensen mogen samen komen buiten en binnen? ➤ Misschien meer bij de groothandels Makro etc vragen voor ondersteuning en bij de boeren voor groente en fruit. En misschien de markten. ➤ Dat een ieder die bij de voedselbank loopt 1 dag meedraait om te zien wat het inhoudt en wat er bij komt te kijken om de klanten te kunnen helpen en waar jullie als voedselbank het mee moeten doen. Misschien dat er dan meer begrip en inzicht onderling. En vanuit klanten perspectief het ook moet bekeken worden dat niet iedereen een nietsdoen is of misbruik maakt van jullie, maar dat het voor de meeste onder ons het een noodzaak is. ➤ Meer variatie in de pakketten ➤ Kijk niet alleen naar gezinnen er zijn ook veel alleenstaande mensen die wel iets willen of meedoen of extra's en niet iedereen waaronder ik heeft schulden. Daardoor ben ik aangewezen voor langere tijd van de voedselbank. Doordat ik een vol WIA uitkering heb, ben ik ook niet geschikt voor Stadgers hand in hand. ➤ Maak mensen meer attent op organisaties als het Leger des Heils, Bij Bosshardt en Quiet, maar ook bijvoorbeeld weggeefwinkels. Oh en niet iedereen die bij de Voedselbank zit, zit in de schulden. Sommige mensen hebben (bijv. door ziekte en dus lage WW i.v.m. kort gewerkt) gewoon pech gehad, maar kunnen prima met geld omgaan/budgetteren of zijn in andere opzichten wellicht goed onderlegd. Misschien een idee om dit te inventariseren en gebruik te maken van deze kennis? Mensen kunnen dan op hun eigen level geholpen worden i.p.v. door iemand die misschien voor hun gevoel boven hen staat, omdat ze voor een instantie werken i.p.v. dat ze in hetzelfde schuitje zitten. ➤ Ik zou graag willen meedenken over het 'armoede' problematiek in Nederland
Idee/suggestie/vraag waar klanten geen direct antwoord op hoeven te hebben
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ga met de gemeente in gesprek om toch de uitkering wat hoger te doen. De boodschappen worden te duur ➤ Meer wijkgericht de pakketten verdelen voor mensen die slecht ter been zijn. Meer direct de contacten neerleggen bij de juiste personen en via via achterwege laten. ➤ Er zou meer kunnen aan gegeven worden welke instanties kunnen helpen met kinderen sporten of iets dat voor hun is maar ook voor de volwassenen dat ze weten waar ze heen kunnen voor hulp bij bepaalde dingen ➤ Zodra er persoonlijk contact met mij word opgenomen licht ik dit toe ➤ Meedenken is goed. Maar veel belangrijker is het om als vertrouwenspersoon te kunnen helpen. Te denken valt aan het meegaan naar gesprekken met instellingen, juristen enz. ➤ openheid fatsoen van bepaalde personeel. mensen die komen hebben het al moeilijk zat. dat bij tekorten overheid betrokken wordt. roken voor de deur verbieden voorkom je in de normale situatie geen opstopping voor de deur. een 2e locatie andere kant van de stad ivm geen geld voor bus of geen fiets, bij ziekte of chronisch zieken meer ondersteuning voor het halen. ik heb bv atrose en ptss dus soms slechte dagen lichamenlijk en geestelijk. Daar moet meer oog voor zijn. en de weg voor hulp uit die stroperigheid halen, eerst wijkteam contactpersoon die bv hulpexpres bevestigt dat cliënt echt hulp nodig is. ➤ Humanitas is uit Groningen weg en mijn persoonlijk begeleiders is zo ook gestopt en er is geen geschikte vervanging

4.9 Tips

Tot slot voegen ongeveer 20 respondenten nog iets toe aan deze vragenlijst. Complimenten, opmerking aan de Voedselbank of algemene opmerkingen.

Complimenten

- Deze vragenlijst is een erg goed initiatief!
- Mijn ervaringen met het GKB en de voedselbank zijn zeer positief. Ik bewonder alle vrijwilligers.
- Stadgers Hand in Hand heb ik gehad en is goed initiatief
- Ben dankbaar dat het er is het zou niet nodig moeten zijn maar ja pfff
- Respect heb voor de vrijwilligers die elke week maar weer zorgen dat de tassen klaar staan
- Ik waardeer het initiatief van om dit onderzoek te doen.
- De vrijwilligers heb ik alleen maar respect voor, die steken er tijd en moeite in om anderen te helpen

Voedselbank

- Graag kijken of je toch vlees kan krijgen. Er gaan nu veel naar bed zonder vlees (3x)
- Voedselbanken zijn een goed idee op een zeer foute situatie. dit zou in een welvarend land niet moeten, en ook niet met zoveel moeite
- Hoop dat er een oplossing komt voor iedereen.
- Misschien moet er ook voor het sociale hulp een korte lijn zijn bij bv voedselbank .
- Ik ben wel blij met de Voedselbank. Misschien is het een idee om mensen en bedrijven met geld te benaderen of nog meer dingen op te zetten voor de voedselbank succes
- Ik hoop dat de overheid de voedselbank kan steunen voor tekorten van nu. Bijvoorbeeld dat zij de kortingen shoppen bij de supermarkten om daarna de spullen te kunnen geven aan de voedselbank
- Ik hoop dat we volgend jaar snel weer naar de winkel kunnen om onze boodschappen zelf uit te zoeken, en weer contactmomenten te hebben met mensen in de wachtkamer. Ik heb dat altijd als zeer prettig ervaren, en mis het ook. Ook het contact met de vrijwilligers. Het was altijd een klein feestje om mijn boodschappen te doen bij de Voedselbank. We gaan vol goede moed verder! Ook is het zo jammer dat er de laatste tijd zo weinig producten meer binnenkomen! Hopelijk komt daar snel een oplossing voor...Succes iedereen!
- Ben natuurlijk hartstikke blij met wat we krijgen maar vind het wel sneu voor de andere 3 de oudsten snappen het wel maar die van 5 snapt niet waarom hun wel en de anderen niet
- Meer bedrijven aanschrijven en ook bij de regering toch weer geld vragen voor ondersteuning.

Algemeen

- Armoede is een ernstig probleem. zieken en zwakken is ook een groot probleem.
- Workshops houden en informatie geven in zaken die hun beperkt om hun doelen voor te zetten. Zaken zoals werk zoeken, carrières en eigen bedrijf opstarten. In plaats van mensen demotiveren met zinnen zoals je zou dat niet kunnen bereiken geef ze de informatie dat van belang zijn om dit te kunnen bereiken. En laat ze zien wat houdt dit soort werk mogelijkheden in
- Als er zoveel mensen te weinig hebben om van rond te komen, moet daar iets aan gedaan worden , dus betere uitkeringen/lonen oftewel n basisloon voor iedereen zodat als je werkt de verdiensten gewoon daaroverheen krijgt. geen controles meer nodig, geen fraude, en wel stimulatie zelf ook iets te doen. nu wordt je gestraft als je iets doet waar je iets voor verdient, waarom zou je dan ook de moeite doen... de regels maken t moeilijker om menselijk te zijn of als n mens behandeld te worden
- Wil wel eens weten tegen wat voor problemen jullie aanlopen. ik ken het tienstappenplan niet maar ik heb hulp van instanties, waar ik ook zelf achteraan ben gegaan HULP vragen daar begint het mee over schaamte heen stappen